

IKKUNA MÄÄRÄÄ RIRÄÄ RIVÄÄ

TEILLÄ

SINÄ?

Tyrkyllä on nykyään niin paljon tavaraa, että siitä selviytyminen vaatii opastusta. Avuksemme ovat tulleet professional organizerit eli ammattijärjestäjät. *Huili* selvitti, miten roinasta otetaan niskalenkki.

TEKSTI RIIKKA SUOMINEN

Kuinka kauan kestää, että tavaralaatikat maatuvat kerrostaloasunnossa? Voin kertoa, kun kokeiluni päättyi. Olohuoneessani nököttää nimittäin kuukausien takaisen muuton jäljiltä kaksi pahvilaatikkoa täynnä tauhkaa. En halua purkaa niitä, koska en oikeastaan haluaisi edes omistaa noita tavaroita: koiran varakaulapantoja, korjausta tai isompia seiniä odottavia taulunkehysiä, meikkipusseja, vanhoja silmälaseja, digiboksia, perittyä **Heljä Liukko**-koristesinettä, epäkäytännöllistä, mutta söpöä Nalle Puh -valokuvakansiota ja niin edelleen. Laatikat rumentavat pientä kotiani, haittaavat imurointia ja muistuttavat päivittäin saamattomuudestani. Loppusijoitus kellarikomeron armeliaaseen hämääriin ei onnistu, koska se on jo täynnä.

Työväenopiston luennolla Helsingissä huomaa, etten ole tavara-ahdistuksen kanssa yksin. Salin tuolit loppuvat, kun professional organizer eli ammattijärjestäjä **Anne te Velde-Luoma** puhuu otsikolla ”Elämä yksinkertaisemmaksi – ajatuksia tavarakaoksen kesytykseen”. Väenpaljous ei yllätä, sillä myös Velde-Luoman vetämät työväenopistonkurssit ovat niin suosittuja, että kymmeniä ihmisiä jää jonotuspaikoille.

Tänä syksyisenä iltana luento on pakkautunut kuulemaan runsaat kaksisataa ihmistä. Neulepaitoja, syyssaapikkaita, permanentattuja ja kampauksia, kankaisia ostoskassia. Valtaosa kuulijoista on

tunnollisen näköisiä keski-ikäisiä rouvia. Sellaisia, jotka säästävät tyhjästä lasipurkit seuraavan kesän hilloamista varten. Minä itse kahdenkymmenen vuoden päästä.

Luennosta innostumisesta tulee syylinen olo. Varmasti koko muu maailma saa keittiönkaapit riittämään ja ostaa vain puvustoonsa sopivia klassikkovaatteita. Ei hamstraa kirppiksiltä ihastuttavia metallipurkkeja.

Ammattiraivaajan sanoma on kuitenkin vapauttava, ei syyllistävä: ”200 000 vuotta esi-isämme selvisivät vain varastoimalla kaiken, minkä onnistuivat käsiinsä hankkimaan. Paljouden piti olla hyvä asia.”

Tavarapaljouteen ajavat muutkin asiat kuin geeniperimä: Suomen köyhä menneisyys ja muistot agraariyhteiskunnasta.

Muita Euroopan kansoja eivät kangaspuut ja hillopurkit tällä tavoin velvoita. Lisäksi maamme välkyimät aivot tekevät parhaansa, jotta kulutuksemme jatkuisi tauotta.

Lopputulokset on, että rämminne runsaudessa. Tavara ylikuormittaa kotimme ja päämme.

Ratkaisuksi haetaan isompaa asuntoa ja sisustuslehtien näppäriä säilytysjärjestelmiä. Valitettavasti ne eivät ole kestäviä ratkaisuja. Sellaista sanovat sen sijaan tarjoavansa nyt meillekin rantautuneet ammattijärjestäjät.

Anne te Velde-Luoman ura Suomen ensimmäisenä ammattijärjestäjänä alkoi 10 vuotta sitten Hollannissa, jossa hän asuu.

Ammattijärjestäjän koulutuksessa opetellaan perusmetodi, jolla tavarat saadaan hallintaan. Velde-Luoman mukaan ammattilainen näkee välimatkan takaa kokonaisuuksia ja saa siten tolkun tavarakasoihin. Maailmalla myös yhä useammat yritykset käyttävät tällaisia palveluita saadakseen mappiryökykiöt aisoihin.

Velde-Luoman asiakkaista suurin osa naisia. ”Naisilla on vuositasainen rooli kodin tunnelman luojina. Miesten mielestä ei tarvita järjestelijää. Heistä voi vain tilata jätelavan pihalle”, Velde-Luoma hymähtää, kun haastattelen häntä luennon jälkeisenä päivänä. Vaikka on miehilläkin rompetta: elektroniikkaromua, autonosia...

Ammattijärjestäjä maksaa noin 50 euroa tunnilta. Palvelu oikeuttaa kotitalousvähennykseen, mutta halvemmalla pääsisi palkkaamalla siivoajan.

”Ei siivoaja vähennä pinoja tai edes pääse siivoamaan, kun tavaraa on paljon. Monia oma tavarakaos hävettää, eikä siivoajaa kehdata pyytää”, Velde-Luoma sanoo.

Kun hän kertoo työstään, kuulostaa se yhtä paljon sielunhoidolta kuin järjestelyltä.

”Tavaran taustalla on paljon ahdistusta, pahaa mieltä ja häpeää. Raivaus huojentaa.”

LUOVA AJATTELU
VAATII YMPÄRILLEEN
TILAA.

Siskotuulikki Toijosen kolumni
KirjalN-lehdessä 10/2010

Tavarat ovat kuin Dr. Jekyll ja Mr. Hyde. Ihastuttavat esineet näyttävät todellisen luontonsa vasta kotona. Ne eivät suinkaan tyydy hiljaa ilahduttamaan nurkassa, vaan pölyä keräämällä, asuntoa sotkemalla, tarpeellisia esineitä piilottamalla ja vain syyttävästi retkottamalla ne vaativat huomiota, kannanottoja: käytätkö enää, missä säilytät, voisitko luopua? Viimeistään muutossa kellarikomeron sisus panee meidät selkään vasten.

”Todellisuus, jonka kohtaan asiakkaiden luona on aivan eri maailma kuin ostamisen huuman ja mainosten luomat mielikuvat. Usein uusi hankinta menettää merkityksensä jo ennen kuin pakettia on kotona avattu”, sanoo Velde-Luoma, jota kismittää meille tuputettava kulutus-kulttuuri. Hän ei ole järjestelmän ensimmäinen kriitikko. Jo unkarilainen taloushistorioitsija **Karl Polanyi** (1886–1964) sanoi, että tavarain kahmimisemme on pikemminkin opittua kuin vaistonvarais-ta. Hänen mukaansa ihmisen olennainen tarve on olla yhteydessä muihin, kuulua yhteisöön. Konsumerismi eli kuluttamisen ideologia oli hänestä vain yhteiskunnan juoni, jonka varakas eliitti oli punonut ylläpitääkseen omaa valtaansa.

Mutta mitä tehdä, kun paketit, Nalle Puh-kansiot ja muut nyt kerran on kotiin kanna- nettu? Velde-Luoman metodi kuulostaa ainakin teoriassa hel- polta. Kaappi kerrallaan tavarat lajitellaan säilytettäviin, paikalleen vietäviin, kierrätettäviin ja roskiin. Hänen syksyllä ilmestynyt kirjansa *Kaaoksen kesyttäjä* neuvoo raivaukseen niin inspiroivasti, että, uskomatonta kyllä, tekisi mieli keskeyttää lukeminen ja alkaa käydä läpi veropapereita.

Eikä edes askeetiksi tarvitse ryhtyä. Suosikkiesineetkin saavat enemmän nä-

kyvyyttä, jos roinat raivaa. Lajitellessa voi tehdä kategorian ”inspiraatio”. Sinne kuuluvat liput ikimuistoisesta konsertista, pala italialaista marmoria sekä muut rakkaimmat muistot.

Professional organizer -am- matti syntyi lähes 30 vuotta sitten siellä missä tavaravuorien kulttuurikin eli Yhdysvalloissa. Nykyisin maail- malla toimii reilut 4000 ammattijärjestäjää, joista suurin osa Yhdysvalloissa. Yksi tunnetuimpia on **Julie Morgenstern**, joka on luonut kokonaisen kirjoja, kalentereita, käsilaukkuja, puhetilaisuuksia ja yrityskou- lutusta myyvän järjestelyimperiumin.

Suomessa ammattijärjestäjiä on vasta muutama, mutta raivaaminen kiinnos- taa täälläkin yhä enemmän. Moni haluaa päästä tavaratulvassa niskan päälle.

”Vielä 60 vuotta sitten Suomessa pelät- tiin, että kuolemme nälkään. Sen jälkeen sokeuduimme yltäkylläisyydestä, mutta nyt eletään heräämisvaihetta”, Velde-Luo- ma kuvaa.

Hän uskoo, että kasvava osa ihmisistä alkaa vähentää kulutustaan: ”Olemme tarvehierarkiassa siinä kohtaa, ettei ole kylmä tai nälkä, vaan haluamme ennen- min toteuttaa itseämme. Alamme kiinnos- tua asioista, jotka kuuluvat oikeasti hyvään elämään.”

Nyt ongelma on, mitä tehdä roinalle. Halvalla tuotettua tavaraa on niin pal- jon, että hyväntekeväisyyskirpputoritkin toimivat kapasiteettinsa ääri rajoilla. Viime

vuonna UFF sai lähes kahdeksan miljoonaa kiloa lahjoitusvaatteita.

”Tässä välivaiheessa tavaraa on ehkä pakko heittää jopa roskiin. Kuten alkoholi- listi kaataa loppuviinat viemäriin aloittaes- saan uuden elämän”, Velde-Luoma sanoo.

Kuulostaa dramaattiselta. Toisaalta, myös tavarain liikakäytölle on diagnoosi, hoarding. Se on pakonomaista tavarain hamstraamista ja psykologeillekin vaikeas- ti hoidettava tauti.

Alkää nyt ostako tätä kirjaa, vaan lainat- kaa kirjastosta, lisää tavarahaan me emme halua”, Velde-Luoma muistuttaa luentonsa lopuksi naureskel- len. Puhkun tarmoa. Nyt kotiin näyt- tämään tavaroille, kuka meillä määrää kaapin paikan.

Kirjoittaisin todella mielelläni tähän artikkeliin onnellisen lopun. Sellaisen, jossa raivaan olohuoneen, puran laatikot (ehkä löydän joukosta vanhan lunasta- mattoman lottovoitonkin) ja elän jatkossa roinatonta elämää.

Oikeasti aika ei ole riittänyt. Laatikot tuuppasin vieraiden edestä sängyn alle. Aina kun mietin, koska ihmeessä ehdin tarttua toimeen, kuulen korvissani Velde- Luoman sanat:

”Tila on jo loppunut ja tietoyhteiskun- nan myötä loppui aikakin. Neliöitä voi sentään ostaa lisää, mutta tunteja ei.” ✕

Inspiraatiota: www.zenhabs.net
www.storyofstuff.org

MUTTA OSTAMINEN ON KIVAA.

Amerikkalaisen Emoryn yliopiston ai- voskannaukset osoittavat, että shoppai- lijan nähdessä ostoksen ja pohtiessaan sen ostamista, aivoihin vapautuu välit- täjäaine dopamiinia. Koska dopamiini liittyy metsästyksen, ei saaliiseen, haihtuu sen antama mielihyvä hyvin pian ostoksen jälkeen.

ITSEKURINI ON HEIKKO. SORRUN TURHIIN OSTOKSIIN.

Jo 1700-luvulta asti kauppiat ja yrittäjät ovat hionneet taktiikoita saadaak- seen meidät ostamaan. Maailmassa ei käytettäisi yli 600 miljardia mainontaa, ellei se toimisi. Lisäksi poliitikkomme patistavat meitä ostoksille. Ei ihme, että me teemme työtä käskettyä.

TAVARAA KERTYY, KOSKA HYÖDYNNÄN HYVIÄ TARJOUKSIJA.

Jos ihminen tuntee saavansa jotain erityisen edullisesti, hän helposti ostaa enemmän kuin tarvitsee. Rationaalisesti toimivat aivot kiittävät, kun kauppias myy tavarain sinulle niin hyvään hintaan. Kiitollisuus saa sinut tekemään ”vasta- palveluksen”, eli ostamaan enemmän. Tätä kutsutaan spillover-ilmiöksi.

EN RAASKI HANKKIUTUA EROON SAAMISTANI TURHISTAKAAN LAHJOISTA.

Et ole yksin. Briteistäkin yksi kolmas- osa kokee, että lahjat on pakko säilyt- tää, piti niistä tai ei. Ei tarvitse. Arvosta lahjan antamisen elettä, mutta lahjan antajakaan ei varmasti halunnut esi- neestä sinulle rangaistusta. Etsi lahjalle uusi hyvä koti, jossa se ilahduttaa.

MIHIN LAHJOITTAAN TAVARAT?

Suomessakin on paljon puutetta tava- rasta, mutta kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa. Vaatteita ja leluja voi toimittaa esimerkiksi pakolaisten vastaanot- tokeskuksiin ja kodintavaroita kotoa pois muuttaville nuorille. Katso myös käytettyjen tavarain vaihtopalvelu www.netcycler.fi.

EN TIEDÄ, MISTÄ LAJITTELUN ALOITTAISI.

Harjoittele raivausta kylpyhuoneen kaapin kanssa, koska sen sisältämiin tavaroihin on yleensä pienempi tunne- side kuin moniin muihin.

ON EKOLOGISTA SÄILYTTÄÄ TAVAROITA VARMUUDEN VUOKSI, NIILLE VOI VIELÄ TULLA KÄYTTÖÄ.

Kirpputorilta, kierrätyskeskuksesta tai lai- naamalla saat samanlaisen tavarain milloin vaan ekologisesti käyttöösi — jos käyttöä joskus tulisi. Katso www.kuinoma.fi.

TARPEETOMAT TAVARAT OVAT AIKANAAN MAKSANEET PALJON. EN HALUA HEITTÄÄ RAHAA POIS.

Vikainvestointeja ei voi elämässä välttää. Ole armollinen itsellesi ja naura niille. Muista, että tavara vaatii säilytystilaa ja lisäneliöt ovat kalliita.”

OLEN PERINYT PALJON TAVARAA, JOSTA TUNTUU VAIKEALTA LUOPUA.

Perityt tavarat kuuluvat jonkun toisen elämään. Ei ole epäkunnioittavaa vainajaa kohtaan, vaikkei haluaisi vaalia häneltä jäänyttä materiaa. Voit ottaa tavarasta muistoksi valokuvan ennen luopumista.